

Kirje

15.9.2022

VN/17314/2022

VN/17314/2022-VM-11

Työ- ja elinkeinoministeriö

Valtiovarainministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain ja ulkomaalaislain 56 §:n muuttamisesta

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) on pyytänyt valtiovarainministeriöltä (VM) lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta ns. tutkija- ja opiskelijalain sekä ulkomaalaislain muuttamisesta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että kolmannen maan kansalaiselle tutkijalle myönnettäisiin opiskelijalle myönnettävän oleskeluluvan tavoin voimassaololtaan pidempi oleskelulupa. Lisäksi esityksessä ehdotetaan säädettävän jatkotutkintoa tekevän oleskeluluvasta. Hanke on jatkoa pääosin opiskelijoita koskeneelle hallituksen esitykselle (HE 232/2021 vp), jonka osalta lainsäädäntömuutokset tulivat voimaan 15.4.2022. Aiemman esityksen keskeinen muutos oli, että opiskelijan oleskeluluvan voimassaoloaika pidennettiin. Muutosta ei tuossa esityksessä tehty tutkijan osalta, minkä vuoksi ne tehtäisiin tässä esityksessä.

Valtiovarainministeriön lausunto

Ehdotetut lakimuutokset vaikuttavat perustelluilta. Nykyistä pidemmän oleskeluluvan myöntäminen myös tutkijoille on linjassa em. aiemman hallituksen esityksen kanssa. Ehdotetut muutokset saattaisivat lisätä Suomen vetovoimaa kolmansien maiden tutkijoiden näkökulmasta.

Esityksen mukaan käytännössä tutkijoiden oleskeluluvat ovat tällä hetkellä tyypillisesti noin vuoden kestoisia. Esityksessä ehdotetaan, että tutkijoiden oleskelulupien voimassaoloaika pidennettäisiin. Oleskelulupien voimassaoloajan pidentäminen vähentäisi tarvetta jatkolupien hakemiselle sekä tutkijan että joissain tapauksissa myös hänen perheensä osalta. Tällä voi olla hakemusmääriä vähentävä vaikutus. VM kiinnittää huomiota, että esityksessä ehdotettujen muutosten vaikutusta hakemusmääriin ja sitä kautta mm. Maahanmuuttoviraston saamiin hakemusmaksuihin ja hakemusten käsittelyyn tarvittaviin resursseihin ei ole arvioitu.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uudesta jatkotutkintoa tekevän tutkijan oleskeluluvasta. Keskeinen ehdotus jatkotutkintoa tekevän tutkijan oleskeluluvan myöntämisen osalta olisi, että tutkijalta vaadittaisiin hakemuksen yhteydessä selvitys turvatusta toimeentulosta ainoastaan ensimmäisen vuoden osalta, kun oleskelulupa myönnettäisiin viideksi vuodeksi. Esitys ei sisällä tietoa, kuinka suuri osa jatkotutkintoa tekevien tutkijoiden jatko-oleskelulupahakemuksista nykytilassa saa kielteisen päätöksen johtuen siitä, että toimeentulo vaatimus ei täyty. Ehdotettujen muutosten myötä Maahanmuuttovirasto ei voisi tarkistaa toimeentuloedellytyksen täyttymistä jatkoluvan hakemisen yhteydessä vaan tarkistaminen perustuisi jälkivalvontaan. Toimiva jälkivalvonta on tärkeää, jotta voidaan pienentää riskiä siitä, että osa jatkotutkintoa tekevistä tutkijoista joutuisi turvautumaan sosiaaliturvatuuksiin pääsääntöisenä toimeentulon varmistajana.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
 Valtiovarainministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 28
 00023 Valtioneuvosto

Snellmaninkatu 1 A
 Helsinki

0295 16001
 +358 295 16001

kirjaamo.vm@gov.fi

Ehdotettujen muutosten tavoitteena on tehdä tutkijalle myönnettävästä oleskeluluvasta kansainvälisesti houkuttelevampi. Esityksen yhteiskunnallisten vaikutusten yhteydessä todetaan, että ehdotettujen muutosten johdosta Suomi tulisi erottumaan kansainvälisesti myönteisesti, ja oleskeluluvan pitkän voimassaoloajan voisi ajatella toimivan vetovoimatekijänä. Esitys ei kuitenkaan sisällä kansainvälistä vertailua muiden maiden tutkijoille myöntämistä oleskeluluvista ja niiden voimassaoloajoista. Näin ollen jää epäselväksi, missä määrin ehdotetut muutokset lopulta saisivat Suomen erottumaan kansainvälisesti myönteisesti ja voisivat näin mahdollisesti edistää tutkijalle myönnettävän oleskeluluvan kansainvälistä houkuttelevuutta.

Osastopäällikkö, budjettipäällikkö

Mika Niemelä

Neuvotteleva virkamies

Niina Suutarinen

Jakelu

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö

VN/17314/2022-VM-11

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: